

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2018

Tarkastuslautakunta 15.5.2019

Valtuusto 27.5.2019

SISÄLLYSLUETTELO

1. Tarkastuslautakunta	2
1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät.....	2
1.2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja tilintarkastajat	2
1.3. Arvoinnin toteuttaminen	3
2. Arvio asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta	4
2.1. Toiminnan ja talouden strategiset tavoitteet.....	5
3. Yhtymävaltuusto ja tavoitteet kohta	7
3.1. Prosesseihin kohdistuvat tavoitteet ja toimenpiteet	7
3.2. Asiakkaisiin kohdistuvat tavoitteet ja toimenpiteet.....	7
3.3. Talouteen ja vaikuttavuuteen kohdistuvat tavoitteet ja toimenpiteet.....	10
3.4. Suoritetavoitteiden toteutuminen.....	11
4. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta.....	11
5. Henkilöstöön ja osaamiseen kohdistuvat tavoitteet ja toimenpiteet	12
6. Investoinnit.....	13
7. Muut havainnot	14
8. Yhteenveto.....	17

1. Tarkastuslautakunta

1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät

Tarkastuslautakunnan keskeisimpänä tehtävänä on valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi. Halutessaan tarkastuslautakunta voi tehdä lisäksi itsenäisiä tarkastuksia valitsemissaan kohteissa.

Säännökset, jotka ohjaavat tarkastuslautakunnan tehtäviä ovat:

- Kuntalain mukaan valtuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisimmistä tavoitteista
- Kuntalain mukaan hallitus antaa selvityksen valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa
- Kuntalain mukaan tarkastuslautakunta arvioi ovatko valtuuston talousarviossa asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, myös strategisten tavoitteiden osalta toteutuneet kunnassa ja kuntakonsernissa. Uuden kuntalain mukaan tarkastuslautakunta voi ottaa kantaa myös toimintojen tarkoituksenmukaisuuteen ja tuloksellisuuteen.
- Edelleen kuntalain mukaan tarkastuslautakunnan on myös arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyttä alijäämän kattamiseen.
- Uutena tehtävänä Kuntalain 84 §:ään on tullut valvoa sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi. Säännöstä sovelletaan 1.6.2017 alkaen.

Tarkastuslautakunta laatii vuosittain kuntayhtymän valtuustolle tilinpäätöksen yhteydessä luovutettavan arviointikertomuksen.

1.2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja tilintarkastajat

Voimassa olevan hallintosäännön mukaan lautakunnassa on puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä kolme muuta jäsentä. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Yhtymävaltuusto valitsi kokouksessaan 25.9.2017 tarkastuslautakunnan jäsenet valtuustokaudelle 2017- 2020.

Jäsen

Ilkka Piispanen pj., Toholampi
Tarja Harju-Karhula vpj., Kokkola
Katri Aro, Kannus
Johanna Järvelä, Veteli
Kari Harju, Kruunupyö

Varajäsen

Jussi Karhulahti, Halsua
Esa Kant, Kokkola
Mirja Kallio, Kokkola
Minerva Rannila, Perho
Peter Svartsjö, Kruunupyö

Lautakunnan sihteerinä ja asioiden valmistelijana on toiminut kuntayhtymän tilintarkastaja JHTT Asko Vanhatupa BDO Auditor Oy:stä (JHTT-yhteisö) sekä avustavana tarkastajana Maritta Hintsala.

1.3. Arvoinnin toteuttaminen

Soiten tarkastuslautakunta on kokoontunut tilikauden 2018 tavoitteiden arvioimiseen yhteensä kaksitoista kertaa.

5.9.2018, Soite hallintokeskus

Tarkastuslautakunta kuuli johtajaylilääkärin Pirjo Dabnell'n ja vt. toimitusjohtajan Minna Korkiakoski-Västin katsaukset. Tarkastuslautakunta hyväksyi arviointisuunnitelman ja työohjelman sekä tilintarkastajan tarkastussuunnitelman ja työohjelman vuodelle 2018.

5.10.2018, Soite hallintokeskus

Tarkastuslautakunta kuuli katsaukset henkilöstöpalveluista (henkilöstöjohtaja Eija-Liisa Heikkilä), tukipalveluiden toteutumisesta (henkilöstöjohtaja Eija-Liisa Heikkilä), teknisistä palveluista (tekninenjohtaja Jukka Mäkelä) sekä talouden ajankohtais-katsauksen (talouspäällikkö Tommi Koskinen).

26.10.2018, Soite hallintokeskus

Tarkastuslautakunnalle esiteltiin osavuosikatsaus (talouspäällikkö Tommi Koskinen) ja hoitotyön profession koordinoitua (johtajaylihoitaja Pirjo-Liisa Hautala-Jylhä). Tarkastuslautakunta tutustui nuorisopsykiatrian sairaanhoidon tiloihin palvelualue-johtaja Ulla Aspvikin opastuksella.

14.11.2018, Soite hallintokeskus

Tarkastuslautakunta kuuli talouden ajankohtaiskatsauksen (talouspäällikkö Tommi Koskinen), kehitysvammahuollon ja vammaispalveluiden katsauksen (toimialuejohtaja Tanja Witick) sekä perheiden palveluiden katsauksen (toimialuejohtaja Andreas Blanco-Sequeiros)

5.12.2018, Soite hallintokeskus

Tarkastuslautakunnalle antoivat katsauksen terveyden ja sairaanhoidon palveluista palvelujohtaja Tuula Rajaniemi sekä laatupäällikkö Sari Timonen kehittämissyksiköstä.

20.12.2018, Soite hallintokeskus

Tarkastuslautakunta kuuli tietohallinnon katsauksen (tietohallintojohtaja Mika Kivelä), ensihoidon katsauksen (ensihoitopäällikkö Oskar Hagström) ja tilastoinnin katsauksen (tilastoanalyttikko Kalle Tornberg)

14.1.2019, Soite hallintokeskus

Johtajaylihoitaja kertoi tarkastuslautakunnalle auditoinnista ja tilintarkastaja antoi väliraportin.

6.2.2019, Kannuksen terveyskeskus

Tarkastuslautakunta tutustui Kannuksen terveyskeskuksen toimitiloihin ja kuuli katsauksen vastaanottojen vastualuejohtaja Lotta Seppiseltä sekä katsauksen sosiaaliryöön profession koordinoinnista sosiaalijohtaja Tarja Oikarinen-Nybackalta.

28.3.2019, Soite hallintokeskus

Tilinpäätöksen esittelivät toimitusjohtaja Minna Korhiakoski-Västi, hallituksen puheenjohtaja Veikko Laitaila ja taluspäällikkö Tommi Koskinen.

17.4.2019, Soite hallintokeskus

Arviointikertomuksen valmistelu.

10.5.2019, Soite hallintokeskus

Arviointikertomuksen valmistelu.

15.5.2019, Soite hallintokeskus

Arviointikertomuksen hyväksyminen, tilintarkastuskertomuksen käsittely, esitys valtuustolle tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä.

Lautakunta on kokouksissaan kuullut eri sektoreiden viranhaltijoiden katsauksia taloudesta, toiminnasta ja toiminnan kehittämisestä. Kuntayhtymän toimintoja arvioitiin lautakunnan kokousten yhteydessä järjestetyissä kuulemistilaisuuksissa.

Konserniin kuuluvista yhtiöstä kuultiin Kiinteistö Oy H Seitsikon toimitusjohtajan katsaus.

Tarkastuslautakunta perustaa vuoden 2018 arviointikertomuksensa edellä mainituissa kuulemistilaisuuksissa ja katselmuksissa tehtyihin havaintoihin, kuntayhtymän toimintakertomukseen ja valtuuston, hallituksen sekä lautakuntien pöytäkirjoihin ja muuhun viranhaltijoiden ja työntekijöiden tarkastuslautakunnalle toimittamaan materiaaliin sekä kuntalaisilta saatuun palautteeseen.

Tarkastuslautakunnan arviointityön painopistealueina vuonna 2018 oli koko kuntayhtymän toiminta. Tarkastuslautakunta ottaa kantaa myös toimintojen tarkoituksenmukaisuuteen.

2. Arvio asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta

Valtuustoon nähden sitovaksi on määritelty seuraavat tasot:

Budjettiasiakirjan alussa oleva Strateginen suunnitelma koskee koko kuntayhtymän toimintaa. Kuntayhtymän strategia on ollut pohjana hyväksyttävän talousarvion valmistelulle. Luku sisältää samalla kuntayhtymän keskeiset toimintalinjaukset /strategiset päämäärät sekä tavoitteet ja toimenpiteet suunnitelmakaudelle.

Toiminnalliset tavoitteet esitetään yksilöidymmin koko kuntayhtymää koskevalla tasolla toiminta- ja laadunhallintasuunnitelman mukaisesti ns. BSC-korttina. Lisäksi esitetään toimintavolyymiä kuvaavat tavoitteena olevat määrälliset suoritemäärätavoitteet.

Toiminta- ja taloussuunnitelmassa hyväksytään toimialueiden toiminnalliset tavoitteet (bsc) sekä määräraharavaruuksiin sisältyvät toiminnalliset muutokset, joiden täytäntöön-panosta vastaa kunkin toimialueen toimialuejohtaja suunnitelmakaudella.

ARVIOINTIKERTOMUS

Seuraavaksi esitetään euromääräiset sitovat tavoitteet: tuloslaskelman tulos (informatiivinen tieto: ulkoiset kokonaistulot / ulkoiset kokonaismenot), investointien kokonaismäärä (netto) sekä rahoituslaskelma (lainakannan muutokset). Investointiraja on 10.000 €.

Soite on sosiaali- ja terveydenhuollon syvään toiminnalliseen integraatioon perustuva kuntayhtymä, jonka toiminta ja hallinto perustuvat seuraaviin strategisiin lähtökohtiin:

1. Ihminen keskiössä
2. Sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnallinen integraatio – moniammatillista asiantuntijuutta lähellä ihmisten arkea
3. Kotona asumisen ja elämisen tukeminen
4. Toiminnan ja talouden kannalta kestävät rakenteet
5. Päivystävä keskussairaala alueella
6. Toiminnan ja talouden yhteys – tiedolla johtaminen

Soiten strategia toteutumisessa tärkeää on:

- ehjien palveluketjujen luominen ja peruspalveluiden vahvistaminen
- palveluiden tuominen kotiin ja lähelle ihmisiä
- reaaliaikainen asiakas-/potilas tieto; vastuutahon vaihtuminen palveluprosessissa ei saisi näkyä asiakas-/potilasrajapinnassa
- uusien palvelumuotojen, erityisesti sähköisten palveluiden, kehittäminen
- päivystävän sairaalan tulevaisuuden turvaaminen
- osaamispääoman varmistaminen ja strategisia tavoitteita tukeva henkilöstöpolitiikka – palkitsemisjärjestelmän kehittäminen
- palveluiden laadun, saatavuuden ja palveluhenkisen toimintakulttuurin kehittäminen
- Soiten imago on vahva
- palveluiden laatua kuvaavien mittarien kehittäminen
- tiedolla johtaminen – toimi- ja palvelualueiden strategisia tavoitteita kuvaavien mittarien ja uudenlaisen johtamiskulttuurin kehittäminen
- strategiaan tavoitteisiin sitoutuminen kaikilla esimiestasoilla ja asetettujen toiminnan ja talouden tavoitteiden jatkuva seuraaminen ja korjaavien toimenpiteiden viipymätön käyttöönotto

2.1. Toiminnan ja talouden strategiset tavoitteet

Toimintakertomuksesta ei voida vaikeuksista todeta talousarviossa esitettyjen strategisten tavoitteiden saavuttamista.

Toimintakertomuksessa on tarpeen kiinnittää huomiota talousarviossa asetettujen tavoitteiden toteutumiseen.

Kuntapalautusten jälkeen tuloslaskelman mukaiset toimintatuotot (ulkoiset) yhteensä ovat 327,1 miljoonaa euroa. Lopullisiin vuoden 2017 kustannuksiin verrattuna jäsenkuntien kustannukset kasvoivat 12,2 miljoonaa euroa eli 4,93 prosenttia.

Jäsenkuntalaskutuksen kokonaismääräksi muodostui palautusten jälkeen 259,6 miljoonaa euroa. Tämä on 5,7 miljoonaa euroa ja 2,1 prosenttia vähemmän kuin talousarviossa asetettu tavoite. Kuntayhtymä pysyi jäsenkuntalaskutuksen osalta budjetissa, mutta siitä huolimatta jäsenkuntien kustannukset kasvoivat edellä kerrotun tavoin.

Soiten tavoitteena on puolittaa jäsenkuntien sotekustannusten kasvu ja saattaa jäsenkuntien sotekustannukset maan keskiarvoon. Tältä osin Soite epäonnistui vuonna 2018.

Kuntien laskutuksen osalta toiminta voidaan jakaa suoriteperusteisen hinnaston mukaan laskutettaviin palveluihin ja niin sanotun Numeruslaskutuksen piirissä oleviin palveluihin. Suoriteperusteisesti toteutettava laskutus perustuu siihen, että tuotteilla on ennalta päätetty hinta. Numeruslaskutuksen osalta toteutuneet kustannukset kohdistetaan jäsenkunnille valitun ajurin perusteella, mikä tarkoittaa pääsääntöisesti asiakkaiden tai käyntien määrää. Asiakaspalvelujen ostot kohdistetaan läpilaskutusperiaatteella potilaan kotikunnalle.

Jäsenkuntien keskinäisessä kustannusten jaossa huomioidaan suoriteperusteisen kustannuksen lisäksi potilaskohtainen kalliin hoidon tasaus sekä tilinpäätöksen yhteydessä tehtävä vuosittaisten suurten kokonaiskustannusten tasaus, jossa keskimääräistä kasvua 5 % suuremmat kasvut tasataan jäsenkuntien kesken asukasluvun suhteessa.

Tavoite	Toimenpiteet ja aikataulu	Tavoitetaso ja mittari	Tavoitteen toteutuminen
Tavoitteet suunnitelmakaudelle 2018 - 2020			
Taloustietoinen johtaminen	Kuukausittain talouslaskelman seuranta toimialueen johtoryhmissä Kustannustietoinen tiedolla johtaminen Sulkujen ja lomien tehokkaampi yhteensovittaminen Lääkäriostopalvelujen korvaaminen omalla henkilöstöllä taloudellisuus huomioiden	menot < 1% kasvu verrattuna ta 2017 Reaaliaikaiset automaattiset toiminta- ja talousraportit Sulkujen hyväksikäyttö sijaiskulujen vähentämiseksi osana säästöjä Lääkäriostopalvelun euromääräinen vähenemä -15 % 2017 tasosta	Toiminta- ja talousraportit automaattisesti vastuualueetasolle saakka. Toiminnan supistamista käytetty sijaiskulujen hallintaan. Lääkäripalveluiden ostot eivät vähentyneet, suurimmat ostot urologialla ja neurologialla, joissa asiakasvoilyymit suuret ja ko. erikoisalujen toiminta pidettävä maakunnassa.

Kuntayhtymän jäsenkuntalaskutuksessa on ilmennyt tilikaudella viiveitä, minkä vuoksi kuntayhtymän tulee kiinnittää huomiota jäsenkunnille lähetettävien maksujen reaaliaikaisuuteen.

Kuntayhtymän taloushallinnon järjestelmästä taloustilastoa varten annettavat tiedot eivät ole olleet yksiselitteisiä. Jäsenkunnille ja tilastokeskukselle tietoja on jouduttu korjaamaan useaan kertaan.

3. Yhtymävaltuusto ja tavoitteet kohta

3.1. Prosesseihin kohdistuvat tavoitteet ja toimenpiteet

- toiminnassa korostuu integraatio, eri alojen ammattilaisten toiminta yhdessä asiakkaiden, perheiden ja ryhmien kanssa
- tehtävät vastuutetaan selkeästi sekä hallinnollisessa että asiakastyössä
- palvelurakennetta kehitetään niin, että se on toiminnan ja talouden kannalta kestävä ja huomioi ennen kaikkea muuta ihmisen tarpeet – ihminen on kaiken toiminnan keskiössä
- hyvin toimiva päivystävä sairaala tarjoaa palveluita omaa aluetta laajemmalle asiakasjoukolla ja on tärkeä kumppani kaikissa palveluketjuissa

Toimintakertomuksen ja kuulemisissa saatujen tietojen perusteella on havaittavissa lastensuojelukulujen huomattava kasvu. Tarkastuslautakunta toteaa, että kuntayhtymässä on kiinnitettävä huomioita ennaltaehkäisevien palvelujen saatavuuteen.

3.2. Asiakkaisiin kohdistuvat tavoitteet ja toimenpiteet

Palvelut ja tuki pyritään tarjoamaan mahdollisimman lähellä ihmisten arkea

- kotona asumista ja elämistä tukemalla päästään parhaiten hyödyntämään ihmisten ja heidän lähiyhteisöjensä voimavaroja, se myös edistää kuntoutumista parhaiten eri asiakasryhmissä
- asiakkaiden ja potilaiden osallisuutta kehitetään edelleen ja otetaan käyttöön uusia toimintamalleja
- asiakkaille tarjotaan jatkossa enemmän mahdollisuuksia sähköisiin palveluihin ja eri keinoja palvelun saamiseen, esim. videoyhteydet

Tavoite/Mittari	Toteutunut
Asiakkaiden ja potilaiden osallisuuden lisääminen. Raadit ja ryhmät toimivat aktiivisesti Maakunnalliset vammais- ja vanhusneuvostot käynnistyneet.	Asiakaskyselyjä on järjestetty aktiivisesti nettipalaute -järjestelmän käytön tukena. Raadit ja ryhmät ovat toimineet aktiivisesti Maakunnalliset vammais- ja vanhusneuvostot ovat käynnistyneet
Asiakkaiden osallisuuden lisääminen	

Vastaanottopalvelut

Vastaanottopalveluita järjestetään kaikilla nykyäänkin toimivilla toimintapisteillä kuitenkin siten, että palveluiden nykymuoto muuttuu. Vastaanoton segmentointia (kiireetön ja kiireellinen vastaanotto) jatketaan palvelun parantamiseksi. Kiireelliset vastaanotot keskitetään hyvinvointipalvelukeskuksiin. Päivystykselliset potilaat hoidetaan yhteispäivystyksessä ja hyvinvointipalvelukeskusten kiirevastaanotoilla. Soite- asemilla järjes-

tetään eri ammattiryhmien vastaanotto toimintaa tarpeen edellyttämässä laajuudessa ja aikataulutuksella. Soite- asemien ja Soite- kioskien toiminnan resurssien riittävyyden ja palvelulaadun turvaamiseksi hyödynnetään tarvittaessa toiminnan määräaikaista sulkua. Vastaanotto toiminnassa hyödynnetään sekä ammattiryhmien välillä että potilaskontakteissa digitaalisia kanavia konsultaatioiden mahdollistamiseksi myös lähipalveluissa. Potilaan omahoito- palveluja kehitetään ja potilaan vastuuta omasta hoidosta vahvistetaan.

Vastaanottopalvelupisteiden kiireettömän avohoidon hoitoon pääsy K-P:n sosiaali- ja peruspalveluky Soite toimipisteittäin 20.3.2019	
Kunta	vrk
Kannus	42
Toholampi	42
Lestijärvi	42
Kokkola	35
Lohtaja	30
Kälviä	29
Tunkkari	27
Perho	27
Kruunupyö	26
Alaveteli	26
Teerijärvi	26
Koivuhaka	15
Ullava	12

Tarkastuslautakunta on 20.12.2018 pidetyssä kokouksessa § 82 keskustellut toimipisteiden suluista ja on kirjannut käydystä keskustelusta:

Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota asiakkaiden yhdenvertaiseen kohteluun terveydenhuollon ja laboratoriopalvelujen sulkujen aikana.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kiireettömään avohoitoon pääsyssä on toimipaikkakohtaisesti huomattavia eroja. Pisimmät jonotusajat ovat Lestijokilaaksossa Lestijärvellä, Kannuksessa ja Toholammilla, jokaisessa 42 vrk. Lyhimmät jonotusajat ovat Koivuhaan ja Ullavan toimipisteissä 15 ja 12 vrk.

Tarkastuslautakunta toteaa, että Soiten yhtenä tavoitteena ollut palvelujen parantaminen segmentoimalla vastaanottopalvelut kiireellisiin ja kiireettömiin ei ole edistänyt vastaanottopalvelujen yhdenvertaista saatavuutta koko toiminta-alueella.

Tarkastuslautakunta toteaa, että keskittämispäätöksen päätöksenteon ja ratkaisujen valmistelussa ei ole arvioitu ja otettu huomioon tehdyn päätöksen ja ratkaisun vaikutuksia väestön terveyteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin, kuten terveydenhuoltolain 11 § edellyttää.

Suun terveydenhuollon hoidon saatavuus 1.4.2019

Tämä tieto on Soiten internetsivustolta. Tarkastuslautakunta kehoittaa kuntayhtymää ajantasaistamaan tiedot muidenkin toimipisteiden osalta.

Suun terveydenhuolto	pv hammaslääkäri	pv suuhygienisti
Pääterveysasema	120	n/a
Torkinmäki	120	n/a
Koivuhaka	120	n/a
Kälviä	n/a	n/a
Lohtaja	n/a	n/a
Ullava	n/a	n/a

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (Vanhuspalvelulaki) 28.12.2012/980

5 luku Erinäiset säännökset

26 § Odotusaikojen julkaiseminen

Kunnan on julkaistava ainakin puolivuositain tiedot siitä, missä ajassa iäkäs henkilö voi saada hakemansa sosiaalipalvelut. Tiedot on julkaistava sellaisia menetelmiä käyttäen, että iäkkäillä henkilöillä on tosiasiallinen mahdollisuus tietojen saamiseen.

Tarkastuslautakunta kehottaa julkaisemaan tiedot palveluiden jonotusajoista lain edellyttämällä tavalla.

3.3. Talouteen ja vaikuttavuuteen kohdistuvat tavoitteet ja toimenpiteet

Omistajaohjaus ja kuntien edunvalvonta

Perussopimus 18 §:

Omistajakuntien yhteinen omistajaohjaus neuvoteltuaan kuntayhtymän johdon kanssa määrittää kuntayhtymän hallituksen päätöksenteon perusteiksi vuosittaisen talousarviokehityksen sekä omistajuuteen liittyvät strategiset linjaukset.

TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA 2018 - 2020

Omistajiin, talouteen ja vaikuttavuuteen vaikuttavia tekijöitä Soite-kuntayhtymässä on kuntarajariippumaton palvelujärjestelmä, jossa määritellään yhteinen palvelutaso kaikille kuntayhtymän jäsenkunnille. Tämä edellyttää myös omistajaohjauksen toteuttamista yhtenä kokonaisuutena. Soiten hallinnossa on omistajaohjauksen neuvottelukunnan avulla pyritty huolehtimaan jäsenkuntien mahdollisuudesta vaikuttaa kuntayhtymän tekemisiin päätöksiin sote-palveluiden järjestämisessä. Lisäksi kuntarajapinnan ja tiedon kulun varmistamiseksi on varmistettu kaikkien Soiten jäsenkuntien läsnäolo- ja puheoikeus Soiten hallituksessa.

Soitessa on tehty vastaanottotoimintojen supistuksia ja suunniteltu muutoksia mm. Kannuksen ja Tunkkarin osalta. Ratkaisuja on perusteltu syntyvillä säästöillä. Luottamushenkilöt ja kuntien omistajaohjauksesta vastaavat kunnanjohtajat ovat pyytäneet saada nähtäväksi säästölaskelmien yksityiskohtaiset perusteet. Luottamushenkilöt ovat pyytäneet suorittamaan ns. jälkilaskennan tehtyjen päätösten osalta.

Tarkastuslautakunta toteaa, että säästölaskelmien yksityiskohtaisia perusteita ei ole esitetty valtuutetuille eikä kuntien omistajaohjauksesta vastaaville kunnanjohtajille.

Tarkastuslautakunta toteaa, että jälkilaskentaa ei Soitessa tehdä.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että mm. säästöpäätöksiä esittelyn yhteydessä esitetään laskelmien yksityiskohtaiset perusteet ja tehtyjen päätösten osalta suoritetaan jälkilaskenta.

Tarkastuslautakunta toteaa lisäksi, että suunniteltaessa toimintojen muutoksia tulisi suorittaa etukäteisarviointi, mm. mitä vaikutuksia muutoksella on asiakkaisiin, ja nämä tulisi tuoda ilmi, jotta luottamushenkilöt aidosti tietävät, mistä he päättävät, millä perusteilla päättävät ja mitä vaikutuksia päätöksellä on.

Tarkastuslautakunta toteaa, että näin ei ole tehty, vaikka lainsäädäntö sitä edellyttää.

Hallituspaikat	Kpl
Halsua	0
Kannus	2
Kaustinen	0
Kokkola	8
Kruunupyö	0
Lestijärvi	0
Perho	1
Reisjärvi	0
Toholampi	0
Veteli	0

Tarkastuslautakunta toteaa, että Soiten hallituksessa ei ole varsinaista jäsentä jokaisesta jäsenkunnasta.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan edustuksellinen demokratia edellyttäisi, että jokaisesta jäsenkunnasta on edustus Soiten hallituksessa.

3.4. Suoritetavoitteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota alla olevien suoritetavoitteiden toteutumattomuuteen.

- Erikoissairaanhoidon myynti jäsenkuntien ulkopuolelle ei toteutunut suunnitellun mukaisesti. Myynti oli vain 21 % ja tavoite oli 26 %.
- Erikoissairaanhoidon tulevien läheteiden määrä laski edellisvuodesta ja jäi tavoitteesta 3250 kappaletta.
- Hoitajakson pituus, Kokkolan terveyskeskuksen osastoilla oli 11,8 vrk ja tavoitteena oli lyhentää hoitajakson pituutta yhdeksään päivään edellisen vuoden 12 vrk:n tasosta – tavoitteeseen ei päästy.
- Myöskään Kannuksen ja Tunkkarin terveyskeskusten osastoilla ei voitu hoitajaksoja lyhentää suunnitelman mukaisesti – tavoite 8 vrk, toteutuma 9,5 vrk.
- Viiden prosentin lasku hoitajakson pituudessa keskussairaalan somaattisilla osastoilla ei toteutunut.
- Kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus vastaavan ikäisestä väestöstä säilyi edellisvuoden tasolla (92 %) eikä osuutta saatu kasvatettua tavoitteen mukaisesti yhdellä prosentilla.
- Säännöllisen kotihoidon piirissä 31.12.2018 olleiden 75 vuotta täyttäneiden asiakkaiden osuus vastaavan ikäisestä väestöstä laski edellisvuoden 14,5 %:sta 11,3 %:iin.

4. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

- sisäisen valvonnan ohje (hallitus 15.6.2009)
- sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan perusteet (valtuusto 2016)

Talousarvion ja –suunnitelman mukaisten taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista arvioidaan kuukausittain toimialueilla ja johtoryhmässä sekä raportoidaan

hallitukselle. Raportoinnin yhteydessä selvitetään toimintaympäristön muutoksia, ja niiden vaikutuksia Soiten toimintaan sekä henkilöstön saatavuutta. Johtavien viranhaltijoiden viranhaltijapäätökset tuodaan kuukausittain hallitukselle tiedoksi.

Toimialueittain valmisteltavissa osavuosisikatsauksissa hallitus arvioi kolmannesvuosittain toiminnan tilaa neljän BSC-lähtöisen ja valtuustotasolla määritellyn tavoitenäkökulman kautta. Lisäksi arvioidaan erikseen sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan osuus. Tässä yhteydessä varmistetaan myös viranhaltijapäätösten valvonta toimialueilla.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta arvioidaan erikseen ja erityisesti toimialueittain järjestettävässä johdon katselmuksessa kevään tapaamisissa. Syksyn toiminta- ja taloussuunnitteluun painottuvassa johdon katselmuksessa sekä suunnitteluprosessissa tarkastellaan resurssien riittävyyttä suhteutettuna todettuihin riskitekijöihin.

Kuntayhtymän vakuutustoiminnan hallinnoinnissa käytetään ns. meklaritoimintaa. Sisäistä valvontaa ja riskien arviointia tukevat sekä tarkastuslautakunta että tilintarkastaja. Työskentely on hyvin vuorovaikutteista ja vahvasti preventiivistä.

Vuoden 2018 aikana suoritettiin tietojärjestelmiä koskeva tarkastusta, jota on tarkoitus jatkaa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kuntayhtymässä on tarpeen kiinnittää huomiota eri yksiköiden hankintojen suorittamiseen annettujen ohjeiden puitteissa.

5. Henkilöstöön ja osaamiseen kohdistuvat tavoitteet ja toimenpiteet

Henkilöstökulut ylittivät budjetoidun noin 1,2 miljoonalla eurolla eli noin 0,74 prosentilla. Tästä työehtosopimuksen mukaisen työntekijöille maksettavan kertaerän tuoma tilapäinen lisäys on hieman yli 1,1 miljoonaa euroa. Organisaation tavoitteena on ollut hyödyntää mm. eläköitymistä jättämällä osa vapautuvista vakansseista täyttämättä. Tässä on onnistuttu melko heikosti vuonna 2018. Osittain on myös niin, että tiettyihin työtehtäviin ei ole ollut saatavilla riittävästi työvoimaa.

Henkilöstökulut	2018	2017
Palkat ja palkkiot	137 452 488,86	129 185 097,81
Eläkekulut	25 944 408,11	24 642 166,89
Muut henkilösivukulut	4 595 814,60	6 714 168,22
Yhteensä	167 992 711,57	160 541 432,92

Tarkastuslautakunta suosittelee ottamaan koko henkilöstön mukaan toiminnan suunnitteluun, työn tehostamiseen ja säästötoimenpiteiden etsimiseen. Tämä menettely edesauttaa henkilöstön sitoutumista tehtyihin päätöksiin.

Tavoite/Mittari	Toteutunut
Maltillinen sairauspoissaolojen määrä: vähemmän kuin vuoden 2017 tilinpäätöksessä	Sairauspoissaolojen määrä on kasvanut 18,1 pv (17,9 pv)
Työhyvinvointikyselyn tulos vähintään 14,2	Työhyvinvointikyselyn tulos on keskimääräisesti hyvä - Vastausprosentti 76,2 % - vastanneista 89 % suosittelisi Soitea työnantajana -Uusi kysely ei ole vertailukelpoinen aiempaan verrattuna
Palkitsemisjärjestelmä käytössä 2018	Palkitsemisjärjestelmää kehitetään edelleen ja se ei ole vielä käytössä
-Henkilöstöresurssi vähenee n 1 % vuodessa (htp päivät - 1%)	Ei toteutunut.

6. Investoinnit

Investointimääräraha brutto oli 17,97 M€ ja käyttö toteutui 14,87 M€ (toteumaprosentti 81,6 % brutto). Joitakin vuoden 2018 investointeihin liittyviä tuotteita toimitettiin vasta vuodenvaihteen jälkeen, jolloin ne oli kirjattava vuodelle 2019.

Perussopimuksen 7 luku

KUNTAYHTYMÄN TOIMINTOJEN JA INVESTOINTIEN RAHOITTAMINEN 21§

Kuntayhtymän rahoitusylijäämä, siltä osin kuin sitä ei rahastoida tai käytetä lainan lyhennysohjelman toteuttamiseen tai muiden rahoitusvastuiden kattamiseen, palautetaan jäsenkunnille kunkin jäsenkunnan suhteellisen palvelukäytön suhteessa tilinpäätösvuoden aikana.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kuntayhtymä ei ole noudattanut perussopimuksen 7 luvun 21 §.

Soiten valtuuston päätös 18.6.18 § 8

Asiakirjojen mukaan kaupan yhteydessä takausvastuita siirtyy 17,5 Meur Soitelle.

Asiakirjojen mukaan kiinteistökaupasta seuraa purkukuluja. Asiakirjoissa ei ole tehty selkoa purkukustannusten kohdentamisesta. Asian suullisessa esittelyssä valtuustossa annettiin kuitenkin ymmärtää, että purkukustannukset tulevat Kokkolan maksettavaksi. Lautakunta toteaa, että ko. purkukulut rasittavat käyttötaloutta.

Tarkastuslautakunta on havainnut että rakentamisen strategian tulisi olla selkeämpää ja pitkäjänteisempää. Talousarviossa tulee olla suunnitelmakauden investointiohjelma perusteltuna.

7. Muut havainnot

Kuntayhtymän tilinpäätös on käsitelty ja allekirjoitettu hallituksessa 25.3.2019. Kuntayhtymän hallituksen tulee huolehtia siitä, että tilinpäätös valmistuu ajoissa ja jäsenkunnille toimitetaan nämä tiedot jäsenkunnille, jotta ne voivat sisällyttä hyväksytyt kustannukset omiin konsernitilinpäätöksiinsä. Kun tiedot valmistuvat riittävän ajoissa, myös tarkastuslautakunta pystyy suorittamaan arvionsa ajoissa.

Kuntalaki 13 luku 113 § mukaan kuntayhtymän tilinpäätös on käsiteltävä valtuustossa viimeistään kesäkuun loppuun mennessä.

Kuntalaki 27 §

Vanhusneuvosto

Ikääntyneen väestön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava vanhusneuvosto ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä. Vanhusneuvosto voi olla useamman kunnan yhteinen.

Vanhusneuvostolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka heidän tarvitsemiensa palvelujen kannalta.

Kuntalaki 28 §

Vammaisneuvosto

Vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnan-hallituksen on asetettava vammaisneuvosto. Vammaisneuvosto voi olla useamman kunnan yhteinen. Vammaisilla henkilöillä sekä heidän omaisillaan ja järjestöillään tulee olla vammaisneuvostossa riittävä edustus. Kunnanhallituksen on huolehdittava vammaisneuvoston toimintaedellytyksistä.

Vammaisneuvostolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä vammaisten henkilöiden hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka heidän tarvitsemiensa palvelujen kannalta.

Vanhuspalvelulaki 11 §

Vanhusneuvosto

Kunnan vanhusneuvostosta säädetään kuntalain (410/2015) 27 §:ssä. Vanhuspalvelulain tarkoituksena on parantaa ikääntyneen väestön mahdollisuutta osallistua elinoloihinsa vaikuttavien päätösten valmisteluun ja tarvitsemiensa palvelujen kehittämiseen kunnassa. Lain 11 §:ssä on kuntaa koskeva selkeä velvoite: Vanhusneuvosto on otettava mukaan tämän lain 5 §:ssä tarkoitettuun suunnitelman valmisteluun ikääntyneen väestön tukemiseksi ja 6 §:ssä tarkoitettuun palvelujen riittävyyden ja laadun arviointiin.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kuntayhtymän pöytäkirjojen valmisteluteksteistä ei käy ilmi, että em. mainittuja (vanhusneuvosto, vammaisneuvosto) olisi kuultu siten kuin lainsäädäntö edellyttää.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnan ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän päätöksenteon ja ratkaisujen valmistelussa on arvioitava ja otettava huomioon tehtävien päätösten ja ratkaisujen vaikutukset väestön terveyteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Asioiden valmisteluteksteissä tulee käydä ilmi kaikki oleellinen asioihin vaikuttava tieto, jotta päätöksentekijät osaavat arvioida päätöksen vaikutukset mm. kustannusten jakoon ja terveydenhuoltopalveluiden saatavuuteen.

Tarkastuslautakunta toteaa, että hyvä valmistelu on omiaan vähentämään vääriä tulkintoja, johtopäätöksiä, oikaisupäätöksiä ja valituksia. Valmistelun tulee olla avointa ja läpinäkyvää. Hyvä valmisteluteksti toimii myös infomatiivisena tietona kuntalaisille.

Terveydenhuoltolain 10 §:n mukaan kunnan ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän on huolehdittava vastuullaan olevien asukkaiden palvelujen järjestämisestä ja saatavuudesta yhdenvertaisesti koko alueellaan.

Soiten perussopimuksen 3 §:n 2 mom mukaan palvelut toteutetaan väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä palvelujen käyttäjiä tukien asukkaiden itsenäistä arjessa selviytymistä. Järjestämisvastuuseen kuuluvat ehkäisevät, korjaavat ja hoitavat, kuntouttavat sekä muut sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut yhtenäisenä kokonaisuutena.

Yhdenvertaisuuslaki 3 luku 15 §

Viranomaisen, koulutuksen järjestäjän, työnantajan sekä tavaroiden tai **palvelujen tarjoajan** on tehtävä asianmukaiset ja kulloisessakin tilanteessa tarvittavat kohtuulliset mukautukset, jotta vammaisen henkilö voi yhdenvertaisesti muiden kanssa asioida viranomaisissa sekä saada koulutusta, työtä ja yleisesti tarjolla olevia tavaroita ja palveluita samoin kuin suoriutua työtehtävistä ja edetä työuralla.

Mukautusten kohtuullisuutta arvioitaessa otetaan huomioon vammaisen ihmisen tarpeiden lisäksi 1 momentissa tarkoitetun toimijan koko, taloudellinen asema, toiminnan luonne ja laajuus sekä mukautusten arvioidut kustannukset ja mukautuksia varten saatavissa oleva tuki.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kuntayhtymän käytössä olevat tilat eivät ole kaikilta osin esteettömiä ja siten palvelut eivät ole liikuntarajoitteisten saavutettavissa.

Rakennushankkeeseen ryhtyvän on huolehdittava, että rakennus ja sen piha- ja oleskelualueet suunnitellaan ja rakennetaan niiden käyttötarkoituksen, käyttäjämäärän ja kerrosluvun edellyttämällä tavalla siten, että esteettömyys ja käytettävyys otetaan huomioon erityisesti lasten, vanhusten ja vammaisten henkilöiden kannalta.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että kuntayhtymässä kiinnitetään huomioita käytössä olevien tilojen esteettömyyteen.

Henkilöstövalinnat

Soiten hallituksen 29.1.2018

Toimitusjohtajan valinta hallitus 29.1.18 Hallintosäännön 70 §:n mukaan johtajaylilääkäri sijaistaa toimitusjohtajaa tämän ollessa estyneenä tai esteellinen. Hallitus tulkitsi hallintosääntöä siten, että hallitus voi päättää siitä kuka sijaistaa. Hallitus esitti valtuustolle kokouksessa 6.8.2018 128 § toimitusjohtajan viransijaisuuden täyttämistä.

Hallintosääntö 63 §

Henkilöstövalinnat

Valtuusto valitsee toimitusjohtajan. Hallitus valitsee johtajaylilääkäriä, johtajaylihoitajan sekä sosiaalijohtajan.

Toimitusjohtaja valitsee toimialueiden johtajat sekä kehittämisjohtajan. Valinnassa on kuultava johtajaylilääkäriä, johtajaylihoitajaa ja sosiaalijohtajaa.

Toimialueiden johtajat valitsevat alaisensa palvelualuejohtajat kuultuaan toimitusjohtajaa sekä professioiden koordinaattoreita (johtajaylilääkäri, johtajaylihoitaja ja sosiaalijohtaja).

Palvelualuejohtajat valitsevat alaisensa henkilökunnan sekä nimeävät alaisensa vastuualuejohtajat kuultuaan toimitusjohtajaa, toimialuejohtajaa sekä professioiden koordinaattoreita.

Vastuualuejohtajan alaisten ylilääkärien, osastonhoitajien sekä johtavien sosiaalityöntekijöiden valinnat:

1. Johtajaylilääkäri valitsee ylilääkärit kuultuaan vastuualuejohtajaa.
2. Johtajaylihoitaja valitsee vastuualueille osastonhoitajat, jos vastuualueen johtaja on muun kuin hoitotyöammattiryhmän edustaja, kuitenkin siten, että valinnassa on kuultava vastuualuejohtajaa. Kaikissa osastonhoitaja-valinnoissa on kuultava johtajaylihoitajaa.
3. Sosiaalijohtaja valitsee vastuualueille johtavat sosiaalityöntekijät ja sosiaalityöntekijät, jos vastuualueen johtaja on muun kuin sosiaalityöammattiryhmän edustaja, kuitenkin siten, että valinnassa on kuultava vastuualuejohtajaa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että henkilöstövalinnoissa tulee noudattaa tarkoin hallintosääntöä.

Tarkastuslautakunnan näkemys tulevaisuudesta

Suomalaisen yhteiskunta ikääntyy siten, että työikäisten ja lasten määrä vähenee samalla kun ikääntyneen väestön määrä kasvaa. Ennusteiden mukaan iäkkäiden määrä erityisesti vanhimmissa ikäryhmissä kasvaa voimakkaimmin. Väestön ikärakenteen muutoksesta seuraa, että yhteiskunnan on mukauduttava laajasti entistä iäkkäämmän väestön tarpeisiin.

Ikääntyneen väestön hyvinvoinnin ja palvelujen turvaaminen edellyttää kunnilta ja alueilta tietoista ikääntymispolitiikkaa ja sitoutumista päätöksenteon kaikilla tasoilla.

Ikääntyneen väestön määrän kasvaessa heidän merkityksensä yhteiskunnassa kasvaa. Monet eläkeläiset ovat keskeinen voimavara vapaaehtoistoiminnassa tai käyttävät edelleen ammatillista ja muuta osaamistaan työelämässä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, esteettömät asuin- ja elinympäristöt, lähipalvelut ja toimivat liikennematkat helpottavat ihmisten kotona asumista ja vähentävät tai siirtävät hoiva- ja hoitopalvelujen tarvetta. Tätä kautta myös hoiva- ja hoitopalvelujen kustannusten kasvua voidaan hillitä.

Ikäkkäät tarvitsevat yksilöllisiä, huolelliseen palvelutarpeen arviointiin perustuvia palveluja oikea-aikaisesti. Keskeisiä iäkkäiden palveluja ovat terveyskeskuksesta saatavien terveyspalvelujen lisäksi kotihoito, omaishoito ja muut kotona asumista tukevat palvelut sekä ympärivuorokautinen hoito tehostetussa palveluasumisessa. Toimiva palvelukokonaisuus on tärkeä niille iäkkäille, jotka tarvitsevat paljon erilaisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja.

8. Yhteenveto

Arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta kiinnitti erityistä huomiota perussopimuksen ja lainsäädännön vaatimukseen siitä, toteutuiko palvelujen saatavuus yhdenvertaisesti koko Soiten palvelualueella. Tarkastuslautakunta kantaa huolta siitä, ovatko kaikki toiminnalliset ratkaisut edistäneet palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta yhdenvertaisesti. Tarkastuslautakunta kehoittaa kiinnittämään erityistä huomiota käyttötalouden, investointien ja rahoituksen suunnitelmallisuuteen huomioiden toiminta-alueen palvelujen rakenne ja jäsenkuntien kantokyky.

Tili- ja vastuuvapauden myöntäminen

Lautakunta yhtyy tilintarkastajan lausuntoon tilinpäätöksen hyväksymisestä sekä tili- ja vastuuvapauden myöntämisestä tilivelvollisille.

Kokkolassa 15.5.2019

Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystalvelukuntayhtymän tarkastuslautakunta

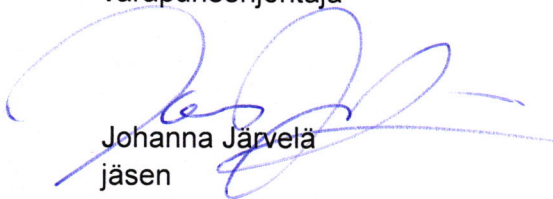
Ilkka Piispanen
puheenjohtaja

Tarja Harju-Karhula
varapuheenjohtaja

Katri Aro
jäsen

Johanna Järvelä
jäsen

Kari Harju
jäsen